

Бех, І. Д. (2003). Виховання особистості: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. К: Либідь, 2, 344 (Bech, I. D. (2003). Personality education (in 2 volumes): Personality-oriented approach: scientific and practical principles. Kyiv: Lybid, 2, 344).

Бондаренко А., Вдовцов Ю. (2021) *Посібник по роботі з волонтерами*. Київ (Bondarenko A., Vdovtsov Y. (2021) Guide to working with volunteers. Kyiv).

SUMMARY

Pylypenko Yaroslava. Theoretical analysis of progressive concepts and experience of international organisations in the field of social protection and development of volunteering.

The article examines the development of volunteering in Ukraine, taking into account the implementation of progressive concepts and experience of international organisations in the field of social protection and development of volunteering. The article analyses progressive concepts and experience of international organisations, which include innovative methods of programme implementation, use of technology, public engagement and creation of partnerships between organisations and governments. To this end, the European experience is analysed and practical approaches to social protection and volunteering in Germany, the USA, Moldova, Poland, Romania and other Western European countries are described. The key aspects for improving the conditions of social protection are identified and substantiated. A number of areas of volunteering development are described and highlighted, noting that social protection and volunteering development are key areas of focus for many international organisations, such as the UN, the Red Cross, Habitat, the Peace Corps and others. These organisations are working to develop and implement programmes aimed at improving people's living conditions, social justice, human rights and education. It is emphasised that the participation of future teachers in volunteer activities is important for their professional training.

Key words: volunteer, volunteering, volunteer activity, organisation of volunteer activity, European experience, social protection, future teacher volunteers.

УДК 378 / 37.09

Ганна Терзі

Дунайський інститут Національного університету «Одеська морська академія»

ORCID ID 0009-0004-8013-868X

DOI 10.24139\2312-5993/2023.07/236-246

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ УПРАВЛІННЯ СУДНОВИМИ ТЕХНІЧНИМИ СИСТЕМАМИ І КОМПЛЕКСАМИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті порушується питання розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців морської галузі. Зазначається, що у зв'язку із сучасними метаморфозами в Україні велика відповідальність за повоєнне відновлення країни покладається на провідні галузі народного господарства, зокрема й морську галузь. У цьому контексті акцентується на необхідності формування професійної компетентності фахівців управління судновими технічними системами і комплексами. Проаналізовані погляди вітчизняних науковців щодо

визначення дефініції «професійна компетентність» та надане власне бачення ключового поняття дослідження.

Ключові слова: *професійна компетентність, морська галузь, майбутній фахівець, особисті якості, професійні якості, компетентнісний підхід, професійні функції, компетентнісна освіта.*

Постановка проблеми. Сьогодення висуває нові вимоги до якості вищої освіти в Україні, зокрема в системі морської освіти, оскільки важливим складником суспільно-економічного життя та державного устрою є забезпечення конкурентоспроможності держави в морській галузі. Від майбутніх фахівці морської галузі, від набутих ними професійно важливих компетентностей, залежить якісне й ефективне виконання фахових дій зокрема, та розвиток вітчизняної морської галузі загалом. Зважаючи на те, що специфіка роботи на суднах у морі потребує не лише постійного оновлення обладнання, а й удосконалення якості професійної підготовки морських фахівців на засадах інноваційних технологій навчання, профільні заклади вищої освіти відіграють посутню роль задля сприяння компетентного здійснення моряками професійної діяльності у замкненому просторі судна та їхньої готовності до суспільного життя в соціумі в міжрейсовий період.

Враховуючи, що в системі якісної й ефективної професійної підготовки передбачені відповідні вимоги до компетентності фахівців морського профілю, що відображені в нормативних документах та освітньому стандарті з підготовки зазначених фахівців, перед професійною педагогікою постають питання підвищення ефективності професійної підготовки саме майбутніх фахівців управління судновими технічними системами і комплексами у закладах вищої освіти, яке може бути вирішено шляхом формування чіткого уявлення щодо процесу формування їх професійної компетентності.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема формування професійної компетентності у морських фахівців є колом наукових інтересів чималої кількості вітчизняних вчених. Так, науковці наголошують, що подальша професійна діяльність моряків залежить від рівня підготовки у вищому навчальному закладі й практичного досвіду роботи (Смирнова, Мусоріна, Мазур, 2020).

Чернявський В. В. акцентував на необхідності стандартизації на засадах компетентнісного підходу у морській освітній галузі під час професійної підготовки морських фахівців (Чернявський, 2013).

Волошинов С. А. вивчаючи проблему змішаного навчання під час професійної підготовки майбутніх фахівців морської галузі

зазначає, що саме «...компетентнісний підхід має бути методичною основою змішаного навчання, адже метою професійної підготовки майбутніх фахівців морської галузі стають не набуття знань, умінь та навичок, а рівні досягнень ними компетентностей, тобто можливість здатності використання своїх знань, умінь та навичок у конкретній професійній ситуації» (Волошинов, 2019, с. 104).

Досліджуючи питання підготовки майбутнього фахівця морської галузі у контексті компетентнісного підходу, Дуля А. наголошує, що «формування професійної компетентності здійснюється за двома взаємопов'язаними та взаємодоповнювальними напрямками, а саме: академічна підготовка в стінах навчальних закладів і тренажерна підготовка у відповідних тренажерних центрах» (Дуля, 2015, с. 151).

Наукова розвідка Глікман С. В. спрямована на формування професійних якостей майбутніх судноводіїв у процесі фахової підготовки, де проаналізовано групи загальних фахових, спеціальних фахових компетентностей і результати навчання майбутніх судноводіїв (Глікман, 2018).

Желясков В. у своїй науковій роботі зазначає, що «... завданням професійної освіти стає формування не тільки фахових знань, умінь та навичок, а й орієнтації на подальше підвищення професійної комунікативної взаємодії, розвиток уміння спілкуватися для розв'язання фахових завдань» (Желясков, 2018).

Проаналізувавши наукові доробки вітчизняних учених-педагогів висновлюємо, що професійна підготовка фахівців морської галузі викликає науковий інтерес у багатьох дослідників, існує чимало напрацювань щодо вдосконалення освітнього процесу у профільних ЗВО, проте залишається не достатньо вивченим питання розвитку професійної компетентності майбутнього фахівця управління судновими технічними системами і комплексами.

Метою статті є систематизація психолого - педагогічних джерел щодо наукової проблеми розвитку професійної компетентності майбутнього фахівця управління судновими технічними системами і комплексами.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використовувалися теоретичні методи, а саме: аналіз, синтез, узагальнення психолого-педагогічної, соціальної та спеціальної літератури з порушеної проблеми.

Виклад основного матеріалу. Ключовим завданням закладу вищої освіти є підготовка здобувачів освіти до виконання завдань професійної діяльності в сучасних умовах. Сучасні метаморфози акцентують на необхідності цілеспрямованого формування здобувача освіти як свідомого громадянина держави, який глибоко відданий своєму народові та має високі моральні й громадянські якості. З метою економічного відновлення країни після війни росії проти України зростає необхідність озброєння майбутніх фахівців системою професійних знань, навичок і вмінь, які б забезпечили ефективну практичну діяльність у певній галузі знань. Не менш важливим є забезпечення цілеспрямованого розвитку розумових, фізичних, психологічних і моральних якостей кожного здобувача освіти. У цьому контексті освітній процес у ЗВО має діяти згуртовано, об'єднавши процеси навчання, виховання, розвитку й фахової підготовки, та вирішувати питання формування здобувача освіти як патріота своєї країни – громадянина, який володіє високим рівнем національної свідомості та гідності, має сформовані високоморальні та професійні якості, що спрямовані на самовіддане виконання професійного обов'язку.

Аби забезпечити формування вищезазначених якостей, зокрема й у фахівців морської галузі, необхідно підходити до вирішення питання комплексно. Компетентнісний підхід до професійної підготовки майбутніх фахівців у вітчизняних закладах вищої освіти набув свого широкого застосування порівняно нещодавно. Цікавою для нашого дослідження є історія становлення компетентнісної освіти в країнах Європі.

Коваленко О. П. у своєму науковому доробку, систематизувавши роботи вчених щодо компетентнісної освіти, пропонує наступний умовний поділ процесу її становлення на три етапи [9, с. 29-30]:

I етап (1960 – 1970-ті р.р.) – уперше в науковій літературі виникли поняття «компетентність», «компетенція» та розпочалася наукова робота над виокремленням і систематизацією видів компетентностей. Науковці зазначали, що діяльність людини, зокрема засвоєння нею будь-яких знань, умінь і навичок, складається з конкретних дій та операцій, які виконує особа. Виконуючи їх, розмірковуючи над виконанням, усвідомлюючи потребу в них й оцінюючи їхню важливість для себе або для суспільства, людина розвивала компетентність у тій чи в тій життєвій сфері, де вона почувалася здатною ефективно

функціювати (тобто є компетентною), реалізуючи себе через так звані ключові або життєві компетентності.

II етап (1970 – 1990-ті рр.) – період, протягом якого вдалося створити перелік ключових компетенцій. Зокрема, Дж. Равен у книзі «Компетентність в сучасному суспільстві» запропонував розгорнуте тлумачення цього терміна, а також подав список 39 компетентностей, зосередивши особливу увагу на категоріях «готовність», «упевненість», «здатність», «відповідальність» людини. Названі вище поняття активно використовували в теорії та практиці навчання мови, спілкування, а також у руслі аналізу професіоналізму фахівців з управління, керівництва й менеджменту.

III етап (середина 90-х рр. XX ст. – сьогодення) характеризується різноманітними спробами трактування компетентності як певного освітнього результату, домінантою якого є визнання досліджень учених США, що диференціюють три основні компоненти в компетентнісній освіті (формування знань, умінь і цінностей особистості), де компетенція постає основним складником компетентнісно-орієнтованого навчання.

Погоджуємося з думкою науковців (Бургун, 2010; Дуля, 2015) що необхідність впровадження компетентнісного підходу в освітню практику України зумовлена зовнішніми та внутрішніми чинниками. Зовнішні чинники включають у себе по-перше, бурхливий технологічний, соціальний і політичний розвиток світу, що потребує від сформованого фахівця у ЗВО володіння визначеними якостями й уміннями. Тобто такі фахівці мають бути мобільними, гнучкими, вдало презентувати себе як фахівця; вміти приймати нестандартні рішення та нести відповідальність за власне рішення; володіти комунікативною культурою й уміти працювати в команді; вміти уникати конфліктні ситуації; вміти знаходити інформацію, аналізувати її та застосовувати власного розвитку й самовдосконалення. По-друге, імплементація принципів Болонського процесу в освітню галузь України передбачає розроблення й ухвалення загальноєвропейських кваліфікаційних стандартів – Європейської рамки кваліфікацій, яка ґрунтується на компетентнісному підході, де передбачено, що здобувачі освіти мають опанувати ключові компетенції для подальшої ефективної професійної діяльності. По-третє, тотальна комп'ютеризація – здобувач освіти має опанувати навички критичного мислення задля пошуку, розуміння й використання інформації та контролю інформаційного потоку.

Щодо внутрішніх чинників упровадження компетентнісного підходу, то до них відносять кризу знанневої парадигми освіти. У такому контексті модель навчання орієнтована лише на здобуття знань і недостатньою мірою орієнтована на емоційний, ціннісно-мотиваційний і діяльнісний аспекти навчально-пізнавальної роботи. Також нівелюється актуальність перевантаження пам'яті (затребуваним стає той фахівець, який не очікує інструкцій, а входить у життя зі сформованим творчим досвідом).

Жодних сумнівів не викликає той факт, що запровадження компетентнісного підходу у вітчизняну освітню галузь було невідворотним, раціональним і життєво необхідним «якісним» кроком у майбутнє. Зважаючи на теоретичні психолого-педагогічні доробки й практичний напрацювань науковців вбачаємо за потрібне схарактеризувати дефініцію «професійна компетентність». Адже наукова проблема професійної компетентності майбутніх фахівців різних галузей народного господарства набуває все більшої актуальності, враховуючи розширення та збагачення соціального досвіду, залучення до виробництв сучасних технологій, виникненню різних форм передачі інформації тощо.

Чорноус В. П. професійно-педагогічну компетентність вчителя визначає як «...властивість особистості, що володіє комплексом професійно-значущих для вчителя якостей, має високий рівень теоретичної та практичної підготовки до творчої педагогічної діяльності та ефективної педагогічної співпраці з учнями на основі впровадження сучасних технологій навчання. Професійно-педагогічна компетентність майбутнього вчителя початкової школи охоплює весь спектр його соціальних, професійних, особистісних стосунків, уособлює найвищий якісний професійно-педагогічний розвиток його особистості, який характеризується певною кількістю складових компонентів, якостей та характеристик» (Чорноус, с. 181).

Осова О. О. у своїй науковій роботі професійно компетентність розуміє як «... систему професійно-педагогічних знань і вмінь, ціннісних орієнтацій особистості в соціумі, культури, що проявляється в мовленні, стилі спілкування, здатності до самооцінки та самоконтролю, своєї практичної діяльності та її здійснення (Осова, 2017, с. 67-68).

Наше дослідження спрямоване на вивчення особливостей професійної компетентності специфічних професій, таких як військові, авіаційні фахівці, фахівці морської галузі та ін. Так, Демченко Н. І.

вивчаючи професійну підготовку авіаційних фахівців зазначає, що сучасний стан економічного розвитку країни «...обумовлює зростання вимог до рівня підготовки авіаційних фахівців, які повинні не тільки вміти рішати технологічні задачі інженерно-технічної діяльності, але й здатних самостійно і відповідально приймати рішення в ситуаціях професійного, особистісного, соціального, цивільного вибору; освоювати і використовувати найбільш ефективні інтелектуальні стратегії і способи професійної діяльності; опановувати інформаційну, техніко-технологічну, світоглядну і екологічну культуру; бути готовим до саморозвитку, вміти діяти в нестандартних ситуаціях, впливаючи на них. Це вимагає від сучасного спеціаліста авіаційного профілю високої професійної компетентності, яку ми розглядаємо як сукупність набутих знань, вмінь та навичок, здобутих у процесі навчання загальних та спеціальних знань» (Демченко, 2020, с. 107-108).

Розглядаючи професійну компетентність майбутніх офіцерів-прикордонників, Богданюк О. Д. наголошує, що дане поняття є складовою готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до професійної діяльності: «... професійна компетентність виражається, у першу чергу, в їх суб'єктивній та об'єктивній готовності приймати рішення, які забезпечують виконання оперативнослужбових завдань, особливо у складних умовах несення служби. Формування професійної компетентності опирається, насамперед, на рефлексивність позиції фахівця і мотиваційні засади саморозвитку. Ця компетентність передбачає поєднання здатності до творчого вирішення проблем та наявність професійних умінь. На рівні професіоналізму значною мірою виявляється індивідуальність майбутнього фахівця охорони державного кордону. Вияв творчості й індивідуальності характеризує високий рівень розвитку професійної компетентності, що визначається інтелектуально-творчою ініціативою, схильністю до рефлексії, творчою потребою, почуттям новизни, прагненням до здобуття нових знань, самовираженням особистості в професії тощо» (Богданюк, 2013, с. 28). Пропоноване визначення ключової дефініції нашого дослідження є близьким у контексті формування професійної компетентності майбутнього фахівця управління судновими технічними системами і комплексами, адже специфіка фахової діяльності та відповідальність покладена на зазначених фахівців потребує високий рівень розвитку професійної компетентності.

Окреслюючи вимоги до професійної підготовки майбутніх офіцерів, Георгієв В. М. наголошує, що «під військовим професіоналізмом нині розуміється не технічне відтворення отриманих у виші знань і умінь за різних практичних обставин, а ініціативність, творчий підхід до вирішення професійних завдань, здатність до постійної самоосвіти, особистісного та професійного самовдосконалення. Таким чином, ефективність майбутньої професійної діяльності випускника військового вишу залежить від рівня сформованості професійної компетентності – готовності до виконання обов'язків за призначенням, заснованої на знаннях і уміннях, які придбані в процесі навчання і спрямовані на успішне включення в професійну діяльність» (Георгієв, 2020, с. 37-38).

Відповідно до аналізу та систематизації науковців щодо ключової дефініції нашого дослідження, можемо виокремити декілька напрямів інтерпретації поняття «професійна компетентність»:

➤ акцентується на культурі, що є системоутворюючим елементом і метою всієї професійної підготовки майбутнього фахівця, а професійна компетентність є її базовим компонентом, що сприяє формуванню фахівця високої культури;

➤ педагогічно-професійна компетентність трактується через формування діяльнісного компоненту, тобто майбутній фахівець у процесі фахової діяльності набуває професіоналізму;

➤ означена компетентність розглядається з психологічної точки зору як особистісна характеристика фахівця;

➤ пропонується розглядати ключову дефініцію як якість особистості, яка дозволяє фахівцю безпосередньо виконувати фахові завдання й управляти та оцінювати власну діяльність;

➤ наступний напрям пропонує розуміти зазначене поняття через рівень освіченості фахівця, тобто враховувати власне рівень професійної освіти, досвід, індивідуальні здібностями людини, її прагнення до неперервної освіти, самовдосконалення тощо.

Розмаїття поглядів науковців щодо дефініції «професійна компетентність» надає нам можливість визначити ключове поняття нашого дослідження як особистісні та професійні якості фахівця управління судновими технічними системами і комплексами, що дозволяють виконувати якісно, ефективно та на високому рівні професійні функції щодо забезпечення функціонування вітчизняної морської галузі та підвищувати економічний розвиток нашої країни.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Специфіка фахової діяльності на суднах у морі потребує вдосконалення якості професійної підготовки морських фахівців на засадах компетентнісного підходу. Сучасні трансформації вимагають цілеспрямованого формування здобувача освіти як свідомого громадянина держави, який глибоко відданий своєму народові та має високі моральні й громадянські якості та який розуміє відповідальність щодо повоєнного відновлення країни. Саме формування професійної компетентності яка включає в себе як особистісні якості, так і набуті у ЗВО професійні знання, вміння та навички, має стати провідним чинником якісного виконання професійних функцій фахівця управління судновими технічними системами і комплексами.

Подальше дослідження передбачає реалізацію задуму щодо стратегії наукового пошуку в обґрунтуванні методологічних основ формування професійної компетентності майбутніх морських фахівців в процесі неперервної підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

- Богданюк, О. Д. (2013). *Професійна компетентність майбутніх офіцерів-прикордонників – основа якісної підготовки до службової діяльності*. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: педагогіка, соціальна робота, 29, 27-29 (Bohdanyuk, O. D. (2013). *Professional competence of future border guards - the basis of quality training for official activities*. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: pedagogy, social work*,. 29, 27-29)
- Бургун, І. В. (2010). Актуальність упровадження компетентнісного підходу в освітню практику. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології, 1 (2), 159–165. (Burgun, I. V. *The relevance of introducing the competence approach in educational practice*. *Actual problems of state administration, pedagogy and psychology: coll. of science works of the Kherson National Technical University*. No. 1 (2). P. 159–165)
- Волошинов, С. А. (2019). *Запровадження змішаного навчання у професійну підготовку майбутніх фахівців морської галузі*. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 70, 2, 104-118. (Voloshinov, S. A. (2019). *Introduction of blended learning in the professional training of future specialists in the maritime industry*. *Information technologies and teaching aids*, 70, 2. 104-118) DOI: [10.33407/itlt.v70i2.2575](https://doi.org/10.33407/itlt.v70i2.2575)
- Георгієв, В. М. (2020). *Формування професійної компетентності майбутніх офіцерів під час вивчення повітрянодесантної підготовки*. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 72, Т. 2, 35-40 DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.72-2.7> (Georgiev, V. M. *Formation of professional competence of future officers during the study of airborne training*. *Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*. No. 72, Т. 2. P. 35-40)

- Глікман, С. В. (2018) *Формування професійних якостей майбутніх судноводіїв у процесі фахової підготовки* (дис. ... пед. наук: 13.00.04) Бердянск (Glikman S. V. *Formation of professional qualities of future shipmasters in the process of professional training* (PhD thesis) Berdyansk).
- Демченко, Н. І. (2020). *Психологічні особливості професійної компетентності майбутніх авіафахівців в технічному ЗВО*. Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень. Киї,. С. 107 -110 (Demchenko, N. I. *Psychological features of the professional competence of future aviation specialists in technical vocational training*. Psychology of consciousness: theory and practice of scientific research. Kyi., P. 107 -110)
- Дуля А. (2015) Підготовка майбутнього фахівця морської галузі у контексті компетентнісного підходу. Людинознавчі студії. Серія «педагогіка». Випуск 31. С. 146-156 (Dulya A. *Training of the future marine specialist in the context of the competence approach*. Humanities studies. "Pedagogy" series. Issue 31. P. 146-156) URL: <https://dspu.edu.ua/pedagogics/arhiv/31/17.pdf>
- Желясков В. (2018) *Особливості професійної комунікативної взаємодії майбутніх судноводіїв*. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогіка. Вип. 4. (Zhelyaskov V. *Peculiarities of professional communicative interaction of future shipmasters*. Bulletin of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. Series: Pedagogy. Vol. 4.) URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2018_4_9
- Коваленко О. П. (2018) *Формування професійної компетентності майбутніх фахівців авіаційної галузі у процесі вивчення природничих дисциплін*. (дис. ... пед. наук: 13.00.04) Хмельницький (Kovalenko O. P. *Formation of professional competence of future specialists in the aviation industry in the process of studying natural sciences*. (diss. ... ped. of sciences: 13.00.04) Khmelnytskyi)
- Криstopчук, Т. Є. (2011) *Компетентнісний підхід: європейський вимір*. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького. Серія : Педагогіка. № 6. С. 33-41. (Krystopchuk, T. E. *Competency approach: European dimension*. Scientific Bulletin of Melitopol State Pedagogical University named after B. Khmelnytskyi. Series: Pedagogy. No. 6. P. 33-41)
- Осова О. О. (2017) *Професійно-педагогічна компетентність: сутність та наукові підходи*. Збірник наукових праць: Педагогічні науки. Вип. LXXVI. Том 3. С. 64-68 (Osova O. O. *Professional and pedagogical competence: essence and scientific approaches*. The collection of scientific works: Pedagogical sciences. Vol. LXXVI. Volume 3. P. 64-68)
- Смирнова І. М., Мусоріна М. О., Мазур Т. М. (2020) *Якість освіти фахівців морської галузі*. Наукові записки [Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова]. Серія: Педагогічні науки: [збірник наукових статей]; упор. Л. Л. Макаренко. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. Випуск СХLIX (149). С. 144-151. (Smirnova I. M., Musorina M. O., Mazur T. M. *The quality of education of specialists in the maritime industry*. Scientific notes [National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov]. Series: Pedagogical sciences: [a collection of scientific articles]; emphasis L. L. Makarenko. Kyiv: Publishing House of M. P. Drahomanov NPU. Issue СХLIX (149). P. 144-151.) DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-149.2020.17>

- Чернявський В. В. (2013) Стандартизація підготовки фахівців морської галузі на засадах компетентнісного підходу. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Педагогічна. Вип. 19. С. 250-253. (Chernyavskiy V.V. *Standardization of the training of specialists in the maritime industry on the basis of the competency approach*. Collection of scientific works of Kamianets-Podilskiy National University named after Ivan Ohienko. Series: Pedagogical. Vol. 19. P. 250-253) URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_ped_2013_19_88
- Чорноус В. П. Сутність поняття «професійно-педагогічна компетентність» майбутнього вчителя початкової школи. С. 179-182 (Chornous V. P. *The essence of the concept of "professional-pedagogical competence" of a future primary school teacher*. P. 179-182) URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v33/42.pdf>

SUMMARY

Terzi Hanna. The development of the professional competence of the future specialist in the management of ship technical systems and complexes as a pedagogical problem.

*The article raises the question of the development of professional competence of future specialists in the maritime industry. It is noted that in connection with the modern transformations in Ukraine, the major responsibility for the post-war recovery of the country rests on the leading sectors of the national economy, including the maritime sector. In this context, emphasis is placed on the need to develop the professional competence of specialists in the management of ship technical systems and complexes. It has been found that competency-based education has three stages of its formation: Stage I - 1960s - 1970s, Stage II - 1970s - 1990s, Stage III - mid-90s of the XX century. - the present day. The competent approach to professional training of future specialists in domestic institutions of higher education has been widely used relatively recently and arouses considerable interest among domestic scientists. The analysis and systematization of scientists' works regarding the key definition of our research allowed us to single out several areas of interpretation of the concept of "professional competence": emphasis is placed on culture, which is a system-forming element and the goal of the entire professional training of a future specialist, and professional competence is its basic component, which contributes to the formation of a specialist of high culture; pedagogical and professional competence is interpreted through the formation of an activity component, that is, a future specialist acquires professionalism in the process of professional activity; the specified competence is considered from a psychological point of view as a personal characteristic of a specialist; it is proposed to consider the key definition as a personality quality that allows a specialist to directly perform professional tasks and manage and evaluate his own activity; the following direction suggests understanding the specified concept through the level of education of a specialist, that is, taking into account the level of professional education, experience, individual abilities of a person, his desire for continuous education, self-improvement, etc. The analyzed views of domestic scientists regarding the definition of "professional competence" provided an opportunity to interpret the key concept of the study in their own interpretation. **Key words:** professional competence, maritime industry, future specialist, personal qualities, professional qualities, competence approach, professional functions, competence education.*